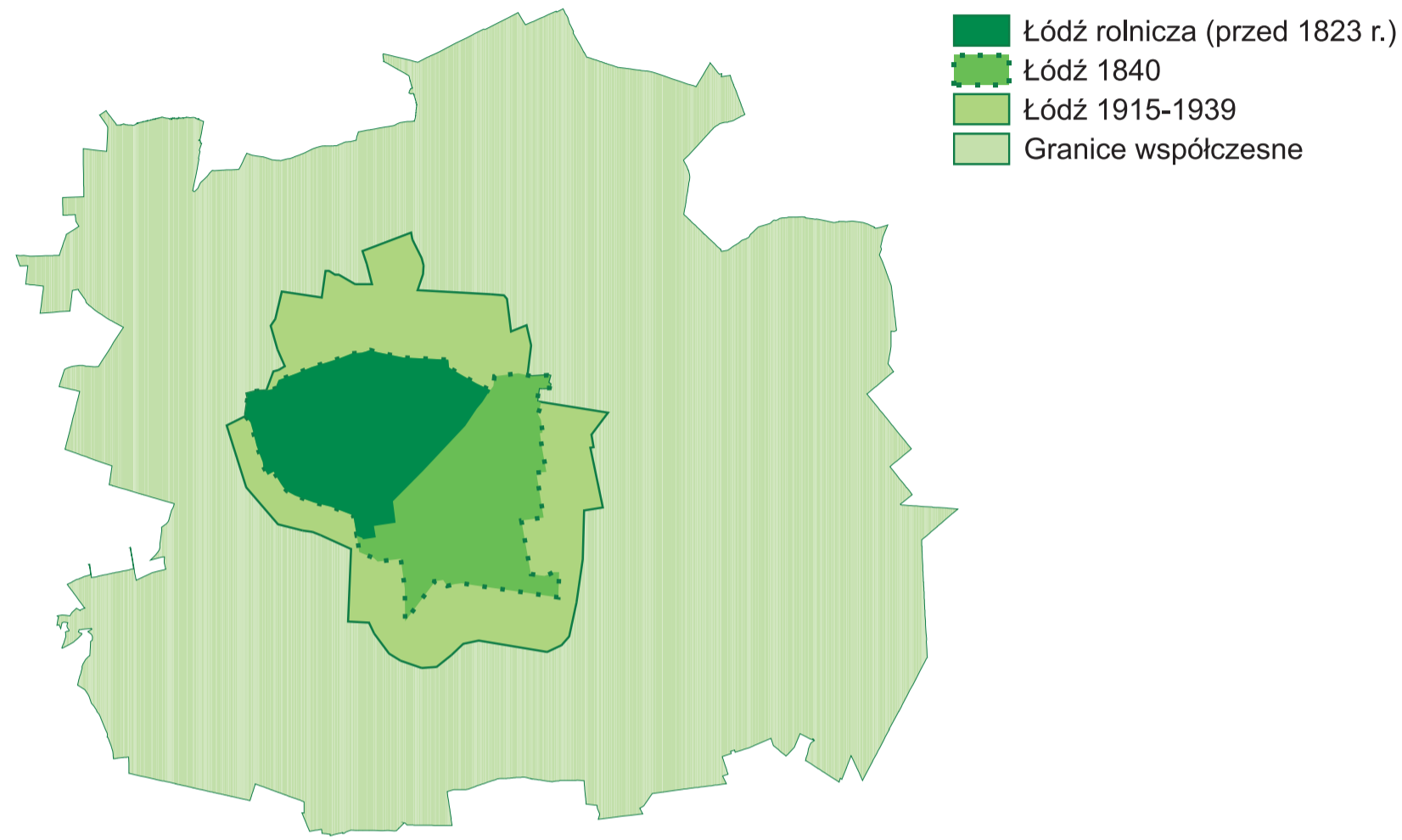
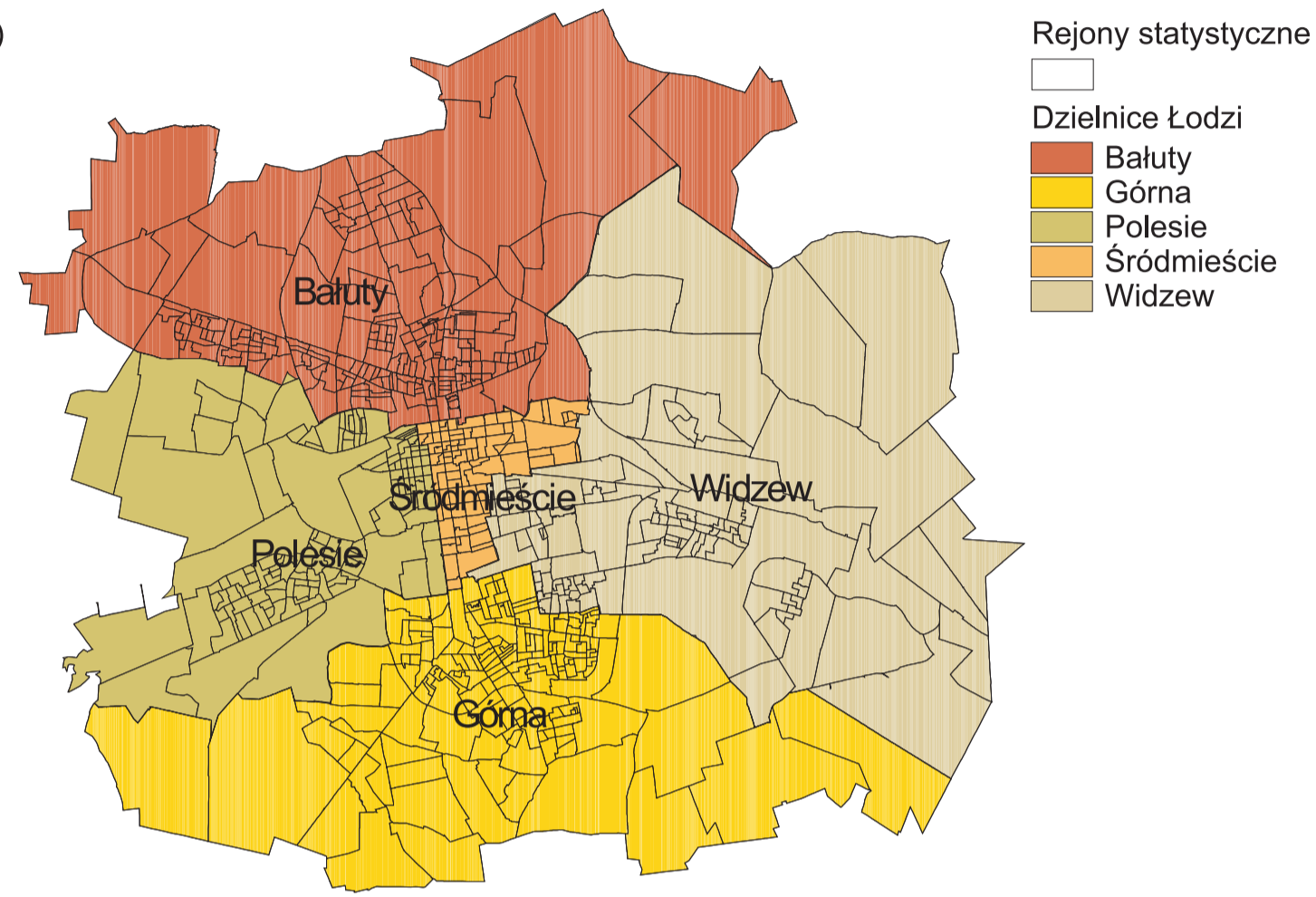

Granice i podziały terytorialne Łodzi

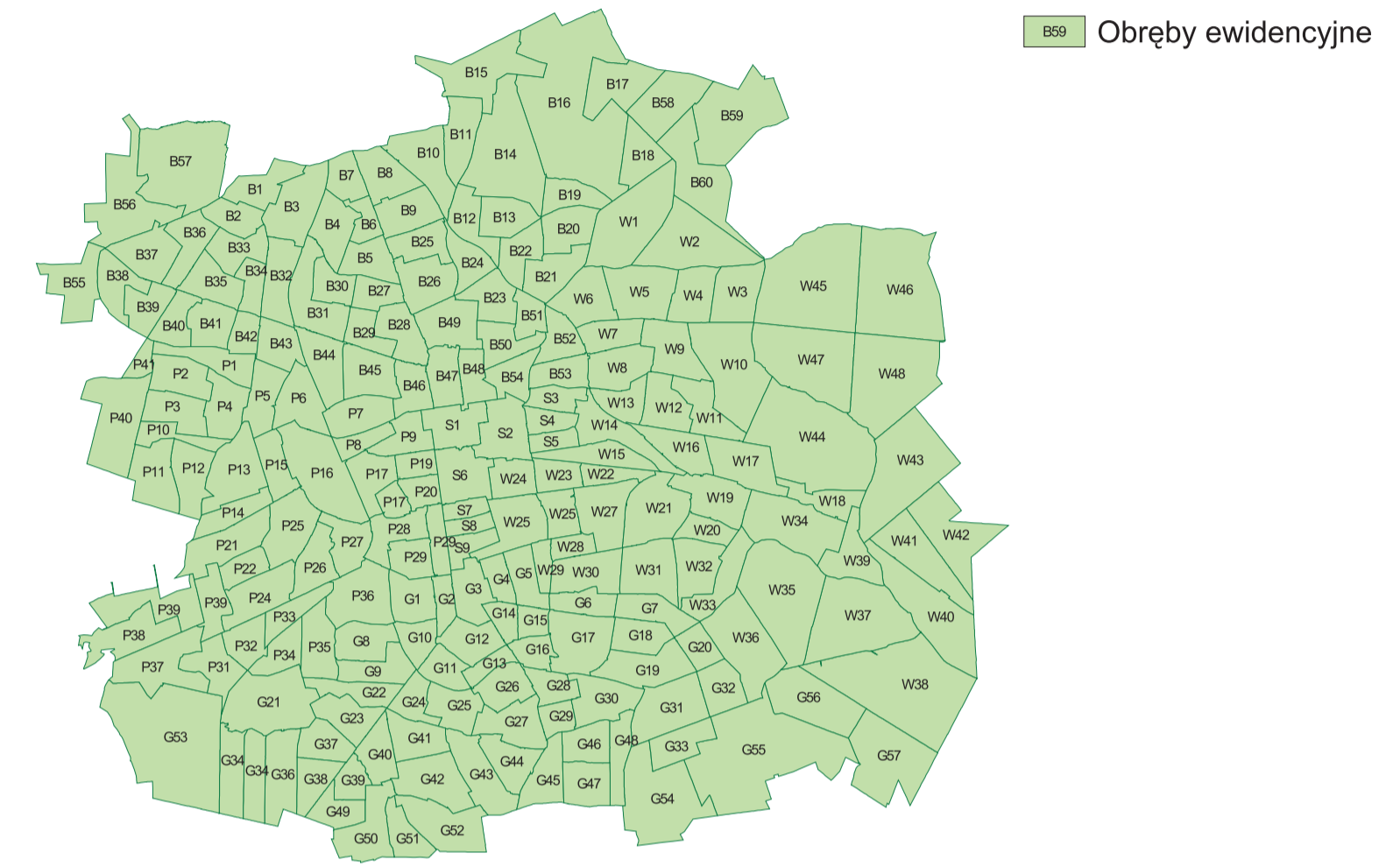
1. ZMIANY GRANIC ADMINISTRACYJNYCH ŁODZI OD 1823 ROKU

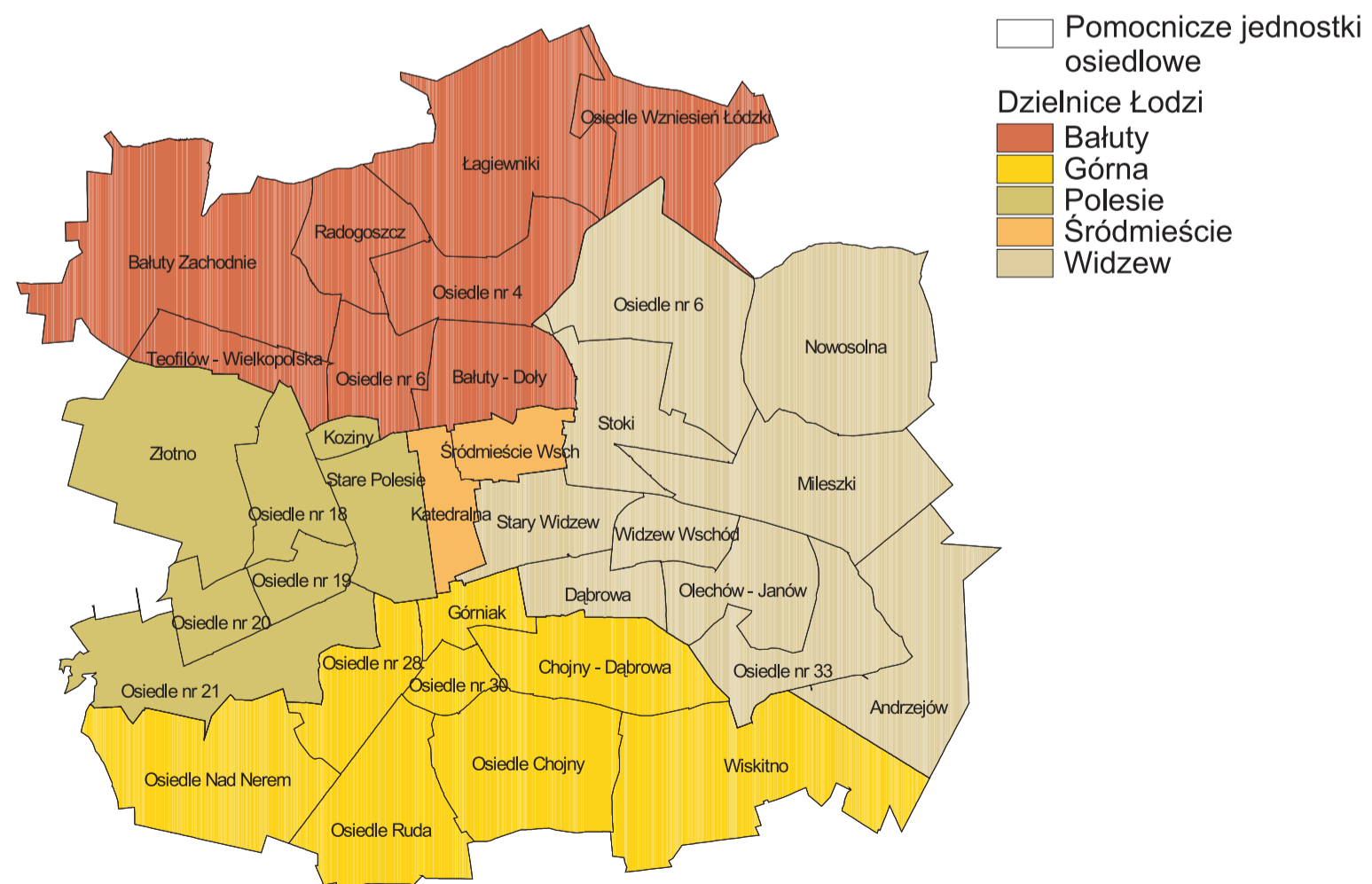
2. PODZIAŁ ŁODZI NA DZIELNICE I REJONY STATYSTYCZNE

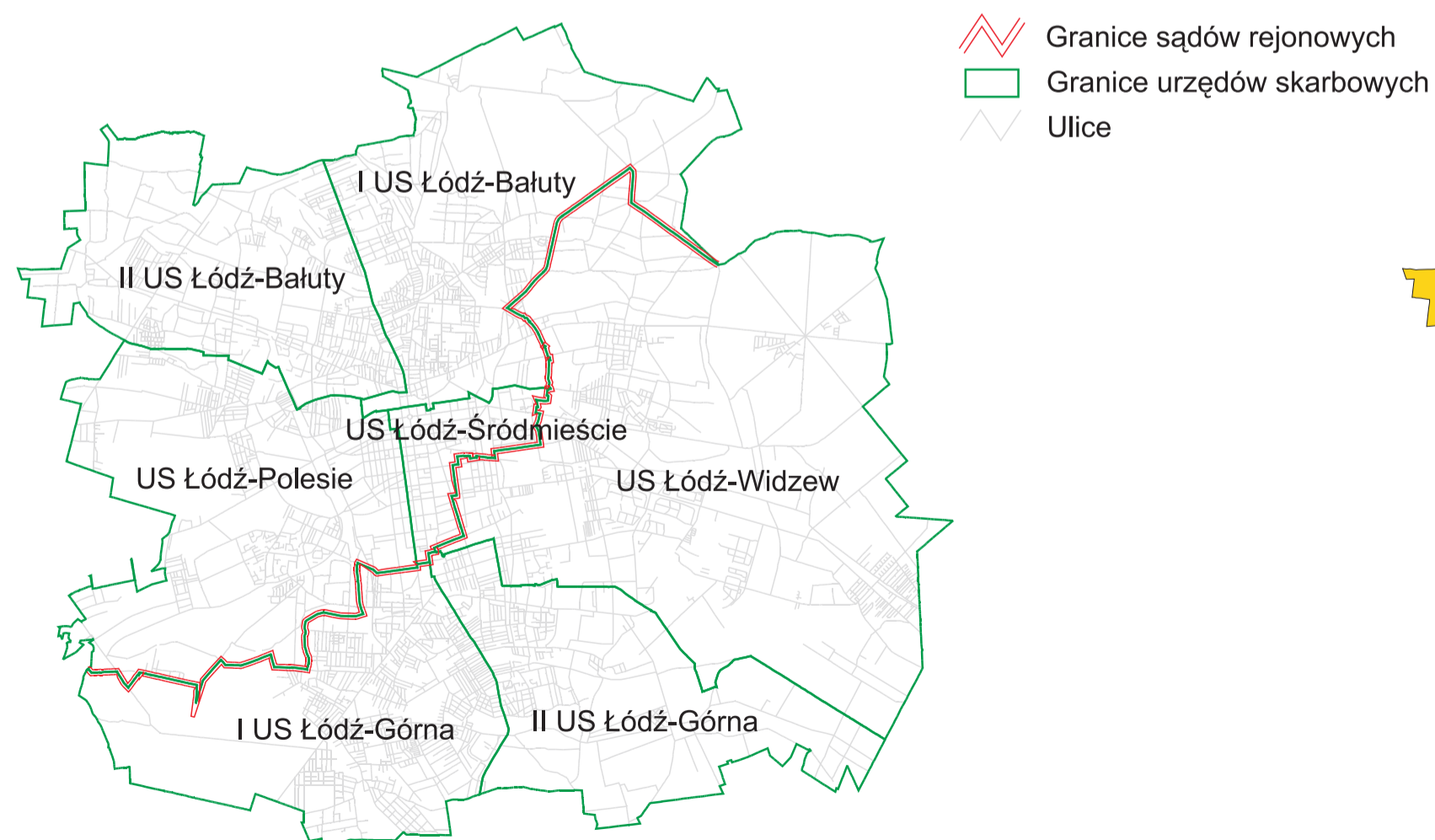
3. PODZIAŁ ŁODZI NA OBRĘBY EWIDENCYJNE

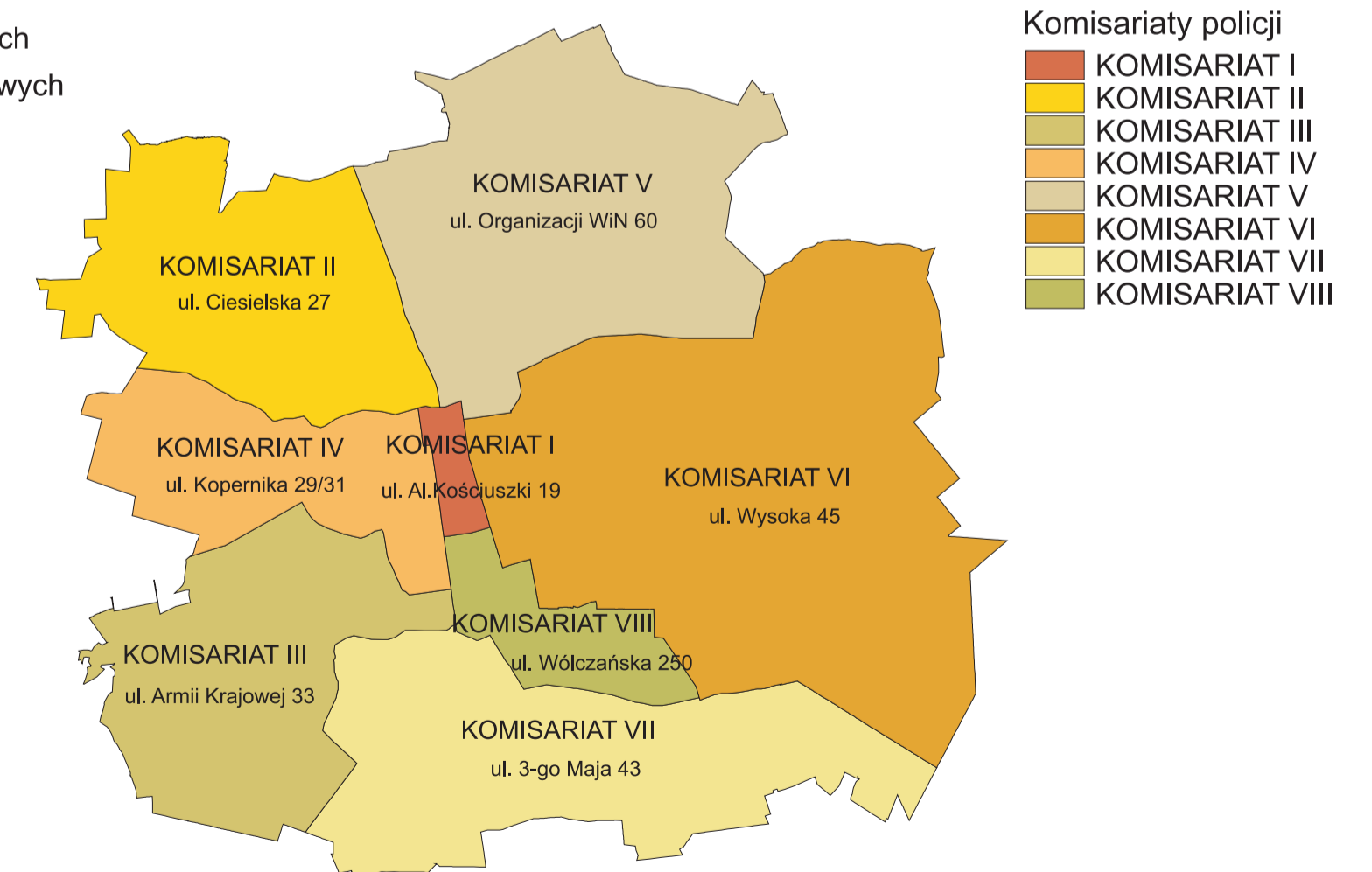
4. PODZIAŁ ŁODZI NA JEDNOSTKI POMOCNICZE

5. PODZIAŁ ŁODZI NA URZĘDY SKARBOWE I REJONY SĄDOWE

6. PODZIAŁ ŁODZI NA KOMISARIATY POLICJI

ATLAS ŁODZI

Plansza XXIV: Granice i podziały terytorialne Łodzi

Jolanta Jakóbczyk-Gryszkiewicz

Plansza ta składa się z sześciu map Łodzi w skali 1 : 150 000:

Mapa 1. Zmiany granic administracyjnych Łodzi od 1823 r.
Mapa 2. Podział Łodzi na dzielnice i rejony statystyczne.
Mapa 3. Podział Łodzi na obręby geodezyjne.
Mapa 4. Podział Łodzi na osiedlowe jednostki pomocnicze.
Mapa 5. Podział Łodzi na rejony sądowe i urzędy skarbowe.
Mapa 6. Podział miasta na komisariaty policji.

Podział Łodzi na osiedlowe jednostki pomocnicze

Dane dla map 2, 3, 4 pochodzą z Urzędu miasta Łodzi. Zmiany granic administracyjnych Łodzi przedstawione na mapie 1 opracowano na podstawie literatury, natomiast mapy 5 i 6 na podstawie badań terenowych. Wszystkie podziały (z wyjątkiem pokazanych na mapie 1) pochodzą z 2001 r.

Mapa 1. Zmiany granic administracyjnych Łodzi w latach 1823–2001 opracowane zostały w dużej mierze na podstawie prac:

1. Koter M., 1969, *Geneza układu przestrzennego Łodzi przemysłowej*, Prace Geograficzne IG PAN, nr 79, PWN, Warszawa.

2. Koter M., Liszewski S., Marszał T., Pączka S., 1993, *Man, environment and planning in the development of Łódź Urban Region*, Kronika m. Łodzi, z. 1, Łódź.

Przed 1823 r. Łódź lokowana w średniowieczu była małym rolniczym miasteczkiem składającym się z ośmiu ulic, rynku i placu kościelnego. Obszar zabudowany zajmował 20 ha, natomiast rozłogi miejskie należące do łódzkich mieszczan 1244 ha (tab. 1). Cała powierzchnia ówczesnej Łodzi, nazwanej potem Starym Miastem, liczyła więc 12,6 km². W 1823 r. na południe od Starego Miasta założono osadę sukienniczą Nowe Miasto – powierzchnia miasta wrosła do 15,4 km².

W 1827 r. na południe od Nowego Miasta powstała lniarsko-bawełniana Osada Łódka, dzięki której powierzchnia Łodzi wzrosła do 22 km². w 1840r. do tych terenów przyłączono od strony wschodniej Nową Dzielnicę i powierzchnia Łodzi powiększyła się do 27,4 km².

Mimo żywiołowego rozwoju miasta następe inkorporacje terenów nastąpiły dopiero na początku XX wieku – w 1908r. powierzchnia Łodzi wynosiła 39 km², a w 1915 r. wzrosła znacznie do 59 km² (wchłonięcie podmiejskich Bałut i Chojen).

W okresie międzywojennym granice Łodzi zamykały się przeważnie w obrębie kolei obwodowej.

Podczas okupacji Niemcy powiększyli kilkakrotnie obszar miasta – do 212 km². Po wojnie potwierdzono zmiany granic Łodzi. W takich granicach miasto funkcjonowało do 1988 r., kiedy to nastąpiło powiększenie obszaru do aktualnego obszaru – wzrost do 295 km². Zmiany terytorialne Łodzi przedstawia tabela 1.

Zmiany granic administracyjnych Łodzi

Tabela 1	Zmiany granic administracyjnych Łodzi
----------	---------------------------------------

Rok	Powierzchnia przyłączona w km²	Powierzchnia ogólna w km²	Włączone miejscowości i obszary
przed 1823		12,6	Stare Miasto, rozłogi miejskie
1823	3,2	15,4	Nowe Miasto
1827	6,6	22,0	Osada Łódka, Kolonia Ślązaki
1840	5,4	27,4	Nowa Dzielnica
1908–1915	31,6	59,0	Bałuty, Doly, Widzew (część zachodnia) , Zarzew, Dąbrowa (część zachodnia) Chojny, Kurak, Rokicie, Koziny, Zubardź
1945	153,0	212,0	Radogoszcz, Łagiewniki, Marysin, Sikawa, Stoki, Widzew, Olechów, Dąbrowa, Chojny (gmina), Ustronna, Ruda Pabianicka (miasto), Chocianowice,Lublinek,Retkinia, Złotno, Teofilów, Kochanówka
1988	83,0	295,0	Nowe Moskule, Nowy Imielnik, Wilanów, Nowosolna, Mileszki, Wiączyń, Górný, Andrzejów, Nery, Sasieczno, Feliksin, Wiskitno Las, Wiskitno, Huta Szklana, Bronisin, Łaskowice,Srebrna, Jagodnica, Huta Jagodnica, Romanów, Zimna Woda, Sokolów

Źródło: Koter M., 1969, Geneza układu Łodzi przemysłowej, Prace Geograficzne nr 79, Warszawa; Koter M., Liszewski S., Marszał T., Paczka S., 1993, Man, environment and planning in the development of Łódź Urban Region, Kronika m. Łodzi, z.1., Łódź

Podział Łodzi na osiedlowe jednostki pomocnicze

Podział Łodzi na osiedlowe jednostki pomocnicze

Mapa 2. Łódź dzieli się na pięć różnych powierzchniowo dzielnic administracyjnych, które tworzą jedną gminę. Są to: Śródmieście (6,8 km²)– w centrum Łodzi, Bałuty (78,9 km²) – w części północnej, Widzew (90,7 km²) – w części wschodniej, Górna (71,8 km²) – w części południowej i Polesie (45,9 km²) – w części zachodniej. Jest to podział administracyjny miasta obowiązujący od lat 60. XX wieku. W okresie międzywojennym (1928 r.) znacznie mniejsza powierzchniowo Łódź podzielona była na następujące dzielnice: Dzielnica I, Dzielnica II, Koziny, Bałuty, Chojny . Po II wojnie światowej wraz ze wzrostem powierzchni miasta zmieniła się ilość i nazwy dzielnic administracyjnych Łodzi. Były to dzielnice: Śródmieście, Polesie, Bałuty, Widzew, Staromiejska, Chojny i Ruda.

Podział na rejony statystyczne wynika z potrzeb dokonywania badań statystycznych – np. Narodowego Spisu Powszechnego. Rejony statystyczne liczą sobie maksymalnie 999 mieszkań i 2700 osób. Rejony te wpisują się w podziały geodezyjne (obręby geodezyjne – mapa 3). Urząd statystyczny dokonuje ciągłej aktualizacji rejonów dzieląc te, które przekroczyły limit mieszkań i osób. W 2001 r. w Łodzi były 723 rejony statystyczne. Rejony statystyczne dzielą się na obwody – obecnie w Łodzi jest 3859 obwodów statystycznych.

Mapa 3. Na terenie Łodzi wydzielono 215 obrębów geodezyjnych. Podziały te reguluje odpowiednie rozporządzenie Rady Miejskiej o zasadach ewidencjonowania gruntów (Dz. Ustaw, nr 38, z 2001 r.). Jest to podział techniczny sporządzony do celów archiwizacji dokumentów. Granice obrębów biegną ulicami, linią kolei bądź osią ulicy. Symbole i numery obrębów nawiązują do podziału na dzielnice administracyjne Łodzi. W granicach Śródmieścia

obręby mają symbole od S1 do S9 (9 obrębów), Bałut – symbole B1 do B60 (60 obrębów), Widzewa – symbole W1 do W48 (48 obrębów), Górnej – symbole G1 do G57 (57 obrębów), Polesia – symbole P1 do P41 (41 obrębów).

Mapa 4. Obecnie obowiązuje w Łodzi podział na 35 osiedlowych jednostek pomocniczych. Do 2000 r. funkcjonowało 99 takich jednostek. Decyzją Rady Miejskiej z kwietnia 2000 r. zmniejszono ich ilość do 35. Niektóre z tych jednostek mają swoje nazwy, inne tylko numery. W poszczególnych dzielnicach występuje od 7–10 jednostek pomocniczych, z wyjątkiem Śródmieścia, które podzielone zostało na dwie jednostki. Na terenie Bałut i Górnej występuje po 8 jednostek pomocniczych, na Polesiu 7 jednostek, a na Widzewie – 10 jednostek. Nazwy jednostek osiedlowych przedstawia mapa.

Mapa 5. Łódź dzieli się na dwa rejony sądowe. Są to: rejon Łódź-Śródmieście, który obejmuje oprócz dzielnicy Śródmieście także Polesie i Bałuty oraz rejon Łódź-Widzew, obejmujący swym zasięgiem dzielnicę Widzew, Górna jak również gminy spoza Łodzi – Andrespol, Brójce i Nowosolną. Rejon Łódź-Śródmieście ma swoją siedzibę na Al. Kościuszki 107/109, zaś rejon Łódź-Widzew na ul. Piłsudskiego 143.

Rejony urzędów skarbowych pokrywają się przeważnie z granicami administracyjnymi Łodzi, a w dwóch przypadkach dzielą się na mniejsze:

Urząd Skarbowy Łódź-Śródmieście obejmuje dzielnicę Śródmieście i mieści się na ul. Dowborczyków 9/11,

Urząd Skarbowy Łódź-Polesie obejmuje dzielnicę Polesie i mieści się na ul. 6 Sierpnia 84/86,
Urząd Skarbowy Łódź-Widzew jako jedyny obejmuje swym zasięgiem obszar nie tylko w granicach Łodzi – dzielnicę Widzew, ale także przyległe gminy: Andrespol, Brójce, Nowosolna,

Rzgów i Tuszyn – mieści się na ul. Papiernicznej 7.

I Urząd Skarbowy Łódź-Bałuty obejmuje wschodnią część dzielnicy Bałuty i mieści się na ul. Zachodniej 47,

II Urząd Skarbowy Łódź-Bałuty obejmuje część zachodnią dzielnicy Bałuty i mieści się na ul. Św. Teresy od Dzieciątka Jezus 105,

I Urząd Skarbowy Łódź-Górna odejmuje zachodnią część dzielnicy Górna i mieści się na ul. Wróblewskiego 10,

II Urząd Skarbowy Łódź-Górna – obejmuje wschodnią część dzielnicy Górna i mieści się na ul. Wróblewskiego 10a.

Mapa 6. Terytorium Łodzi jest podzielone na osiem różnych obszarowo komisariatów policji:

I Komisariat Policji (najmniejszy) – na terenie dzielnicy Śródmieście – dzieli się na dwa rewiry, siedziba – al. Kościuszki 16,

II Komisariat Policji – na terenie Bałut w części zachodniej dzielnicy – dzieli się na trzy rewiry, siedziba – ul. Ciesielska 27,

III Komisariat Policji – na terenie Polesia w części południowej dzielnicy – dzieli się na trzy rewiry, siedziba – ul. Armii Krajowej 33,

IV Komisariat policji – na terenie Polesia w części północnej dzielnicy – dzieli się na dwa rewiry, siedziba – ul. Kopernika 29/31,

V Komisariat Policji – na terenie Bałut w części wschodniej dzielnicy – dzieli się na trzy rewiry, siedziba – ul. Organizacji WiN 60,

VI Komisariat Policji (największy) – na terenie Widzewa – dzieli się na cztery rewiry, siedziba – ul.Wysoka 45,

VII Komisariat Policji – na terenie Górnej w południowej części dzielnicy – dzieli się na trzy rewiry, siedziba – ul. 3 Maja 43,

VIII Komisariat Policji – na terenie Górnej – południowej części dzielnicy – dzieli się na trzy rewiry, siedziba – ul. Wólczańska 250.

^[1] Podział Łodzi na osiedlowe jednostki pomocnicze

^[2] Podział Łodzi na osiedlowe jednostki pomocnicze